

Asia C-383/19**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

15.5.2019

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim (Puola)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

12.2.2019

Kantaja:

Powiat Ostrowski

Vastaaja:

Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny z siedzibą w Warszawie

Kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian kohde

Osapuolet ovat erimielisiä siitä, oliko 7.2.2018–22.4.2018 olemassa velvollisuus vakuuttaa Renault Clio 1.5 DCI -merkkinen ajoneuvo, josta tuli kantajan, joka on paikallishallinnon yksikkö, omaisuutta aiemman tuomioistuinratkaisun perusteella, kun otetaan huomioon, että kyseisenä ajanjaksona tämä ajoneuvo oli vartioidulla pysäköintialueella, kyseessä oli metalliromu, ajoneuvoa ei voitu käynnistää eikä siten voinut aiheutua tämän ajoneuvon käyttöön liittyvää vahinkoa.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin tiedustelee SEUT 267 artiklan perusteella lähtökohtaisesti sitä, asetetaanko moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavasta vakuutuksesta ja vakuuttamisvelvollisuuden voimaansaattamisesta 16.9.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/103/EY (EUVL 2009, L 263, s. 11; jäljempänä direktiivi

2009/103) 3 artiklassa ajoneuvon omistajalle velvollisuus ottaa liikennevakuutus myös silloin, kun ajoneuvo on ajokelvoton, se on yksityisellä vartioidulla pysäköintialueella poissa yleisiltä teiltä ja on sen omistajan päätöksellä tarkoitus tuhota.

Ennakkoratkaisukysymykset

Onko [direktiivin 2009/103] 3 artiklaa tulkittava siten, että ajoneuvon omistajalla on velvollisuus ottaa liikennevakuutus myös silloin, kun paikallishallinnon yksikkö – piirikunta – sai tuomioistuinratkaisun perusteella omistusoikeuden ajoneuvoon, joka on ajokelvoton ja on yksityisellä vartioidulla pysäköintialueella poissa yleisiltä teiltä ja joka on sen omistajan päätöksellä tarkoitus tuhota?

Vai onko kyseistä säännöstä tulkittava niin, että riippumatta vastuusta, joka vakuutusalan vakuusrahostalla on kolmansia vahinkoa kärsineitä osapuolia kohtaan, paikallishallinnon yksiköllä ajoneuvon omistajana ei ole tässä tilanteessa vakuuttamisvelvollisuutta?

Viitatu yhteisön oikeuden säännökset

Moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavasta vakuutuksesta ja vakuuttamisvelvollisuuden voimaansaattamisesta 16.9.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/103/EY (EUVL 2009, L 263, s. 11) 1 artiklan 1 alakohta, 3 artikla, 5 artiklan 1 ja 2 kohta

Viitatu kansalliset säännökset

1) Pakollisista vakuutuksista, vakuutusalan vakuusrahosta ja Puolan liikennevakuutusten antajien toimistosta 22.5.2003 annetun lain (ustawa o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych; Dz. U., 2018, järjestysnumero 473; jäljempänä pakollisista vakuutuksista annettu laki) 2 §:n 1 momentin 14a kohta, 10 §:n 2 momentti, 23 §:n 1 momentti, 27 §:n 6 momentti, 29 §:n 1 momentti, 28 §:n 2 ja 3 momentti, 31 §:n 1, 3 ja 4 momentti, 33 §, 34 §:n 1 ja 2 momentti

2) 20.6.1997 annetun tieliikennelain (prawo o ruchu drogowym; Dz. U. 2018, järjestysnumero 1990) 2 §:n 1 momentti, 130a §

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä

Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim (Ostrów Wielkopolskin piirioikeus) määräsi 16.1.2018 antamallaan päätöksellä Renault Clio 1.5 DCI -merkkisen henkilöauton menetetyksi itsehallinnon yksikölle, Powiat Ostrowskille (Ostrówin piirikunta).

Edellä mainittu ratkaisu sai lainvoiman 7.2.2018.

Powiat Ostrowski teki 6.2.2018 hakemuksen edellä mainitun ratkaisun tiedoksiannosta ja lainvoimaisuuden toteamisesta sekä täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisesta.

Kyseinen päätös annettiin Powiat Ostrowskille tiedoksi 20.4.2018.

Edellä mainittu Renault-merkkinen ajoneuvo oli metalliromua, joten omistajan tarkoituksena oli tuhota se ja hän poisti sen rekisteristä.

Kyseinen ajoneuvo ei ollut 1.1.2018-22.4.2018 vakuutettu moottoriajoneuvon käyttöön liittyvän vastuun varalta.

Asianosaisten keskeiset perustelut kansallisessa tuomioistuimessa

Kantaja Powiat Ostrowski vaatii toteamaan, että sillä ei ollut 7.2.2018-22.4.2018 velvollisuutta vakuuttaa Renault-merkkistä Clio 1.5 DCI ajoneuvoa, jonka omistaja siitä tuli Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskimin 16.1.2018 antaman päätöksen perusteella. Täytäntöönpanolausekkeella varustettu lainvoimainen päätös annettiin kantajalle tiedoksi 20.4.2018, minkä vuoksi kantaja teki vakuutus sopimuksen tätä ajoneuvoa varten 23.4.2018 alkaen. Kantaja toteaa, että ajanjaksona, jona sen omistamalla ajoneuvolla ei ollut pakollista liikennevakuutusta, se oli vartioidulla pysäköintialueella, se oli tarkoitettu romutettavaksi, ajoneuvoa ei voitu käynnistää eikä se siten voinut eikä siten voinut aiheutua tämän ajoneuvon käyttöön liittyvää vahinkoa. Kantaja katsoo näin ollen, että velvollisuus vakuuttaa kyseisen ajoneuvo on menettänyt merkityksensä.

Vastaaja, Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny w Warszawie (vakuutusalan vakuusrahasa), jonka kotipaikka on Varsovassa, vaatii hylkäämään kanteen ja korvaamaan sille oikeudenkäyntikulut. Vastaaja katsoo, että ajoneuvon teknisellä kunnolla ei ole merkitystä moottoriajoneuvojen haltijoita koskevan vakuuttamisvelvollisuuden täyttämisen kannalta.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyynnön perusteista

- 1 20.6.1997 annetun tieliikennelain 130a §:n 10 momentin ja seuraavien momenttien mukaan piirihohtaja (starosta) pyytää tuomioistuinta tuomitsemaan ajoneuvon menetetyksi piirikunnalle. Tätä pyyntöä koskeva menettely pannan vireille tuomioistuimessa, joka toteaa, ovatko kaikki menetetyksi tuomitsemiseksi vaaditut edellytykset täyttyneet ja erityisesti, oliko ajoneuvon poistaminen perusteltua, onko sen vastaanottoon oikeutetun henkilön etsinnässä noudatettu asianmukaista huolellisuutta ja onko menetetyksi tuomitseminen hyvien tapojen mukaista.

- 2 Kun tuomioistuin lausuu esineen (ajoneuvon) menetyksestä, se tutkii edellä mainitut asiaa koskevat tiedot aineellisesti ja antaa konstitutiivisen päätöksen. Piirikunnasta tulee siis ajoneuvon omistaja, kun tuomioistuinratkaisu on saanut lainvoiman, ja piirihohtaja on velvollinen panemaan tämän ratkaisun täytäntöön. Ratkaisu pannaan täytäntöön täytäntöönpanomenettelystä hallinnossa 17.6.1966 annetussa laissa (ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji) määriteltyjen menettelyjen ja periaatteiden mukaisesti ottaen huomioon tieliikennelain säännökset.
- 3 Ajoneuvo on vartioidulla pysäköintialueella ajoneuvon menetyksi tuomitsemista koskevan ratkaisun antamiseen saakka sekä tämän ajanjakson jälkeen.
- 4 Ajoneuvon menetyksi tuomitsemista koskevan ratkaisun täytäntöönpanemiseksi on tarpeen pyytää tuomioistuimelta, että se antaa tiedoksi ratkaisun, jossa todetaan lainvoimaisuus, ja maksaa 6 Puolan zlotyn suuruisen maksu (oikeudenkäyntikuluista siviilioikeudellisissa asioissa 28.7.2005 annetun lain (ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych; Dz. U. 2018, järjestysnumero 300) 77 §:n 1 momentin 2 kohta), mikä pidentää menettelyä ja piirihohtajan toteuttamaa täytäntöönpanoa.
- 5 Ajoneuvoasiantuntija tekee menetyksi tuomittujen ajoneuvojen teknisen tutkimuksen ja toteaa usein, että ajoneuvo on jätettä ja että kyseessä on metalliromu.
- 6 Ajoneuvo, jonka on katsottu olevan soveltumaton käyttöön, siirretään siirtoa ja hyväksymistä koskevalla asiakirjalla tuhottavaksi purkamislaitokseen, joka antaa todistuksen ajoneuvon purkamisesta. Tällainen todistus on peruste ajoneuvon poistamiselle rekisteristä.
- 7 Käsiteltävässä asiassa Renault Clio 1.5 DCI -merkkinen henkilöauto, josta Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim on antanut 16.1.2018 lainvoimaisen ratkaisun, siirtyi piirikunnan (paikallishallinnon yksikön) omistukseen, se oli metalliromua, ei soveltunut käyttöön eikä ollut liikenteessä; se oli koko ajan vartioidulla pysäköintialueella.
- 8 Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen epäilyt koskevat mahdollisuutta vapauttaa velvollisuudesta ottaa liikennevakuutus silloin, kun paikallishallinnon yksikkö – piirikunta – on hankkinut liikennekäytöstä poistetun ajoneuvon omistukseensa (lainvoiman saaneen tuomioistuinratkaisun perusteella), tämä ajoneuvo on ajokelvoton, se on yksityisellä vartioidulla pysäköintialueella poissa yleisiltä teiltä ja se on omistajan päätöksellä tarkoitus tuhota.
- 9 Unionin tuomioistuin totesi 15.11.2018 antamassaan tuomiossa BTA Baltic Insurance Company (C-648/17, EU:C:2018:917), että käsite ”ajoneuvojen käyttö” ei rajoitu tieliikennettä koskeviin tilanteisiin eli liikkumiseen yleisillä teillä vaan sen soveltamisalaan kuuluu kaikenlainen ajoneuvon tavanomaista käyttötarkoitusta vastaava käyttö, ja painotti, että käsitteen ”ajoneuvojen käyttö” piiriin kuuluu ”kaikenlainen” ajoneuvon tavanomaista käyttötarkoitusta vastaava

käyttö, eli liikennevälineenä käyttö. Sitä vastoin 28.11.2017 antamassaan tuomiossa Rodrigues de Andrade (C-514/16, EU:C:2017:908) unionin tuomioistuin katsoi, että tämän käsitteen piiriin kuuluu kaikenlainen ajoneuvon käyttäminen liikennevälineenä.

- 10 Uusimmassa 4.9.2018 antamassaan tuomiossa Juliana (C-80/17, EU:C:2018:661) unionin tuomioistuin vahvisti edellä mainitun ”ajoneuvojen käytön” käsitteen tulkinnan, mutta totesi, että ajoneuvo, joka on rekisteröity ja jota ei siis ole poistettu virallisesti liikennekäytöstä ja joka on liikennekelpoinen, vastaa ensimmäisen direktiivin 1 artiklassa ajoneuvon käsitettä.
- 11 Käsiteltävä asia koskee sitä vastoin erilaista kysymystä, nimittäin kysymystä paikallishallinnon yksikön (piirikunnan) velvollisuudesta tehdä vakuutus sopimus ajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta silloin, kun tämä ajoneuvo ei ole ajokelpoinen. Näin ollen tilanne on erilainen kuin tosiasiallinen tilanne, joka on asiassa C-80/17 annetun tuomion taustalla.
- 12 Piirikunnasta tuli nimittäin ajoneuvon omistaja tuomioistuinratkaisun perusteella, eikä ajoneuvolle ollut omistusoikeuden hankkimishetkellä moottoriajoneuvojen haltijoiden liikennevakuutus sopimusta, se oli vartioidulla pysäköintialueella eikä sillä ollut ajokelpoinen, mikä esti sillä liikkumisen, ja se oli tarkoitus tuhota omistajan tahdosta, mikä de facto toteutui.
- 13 Unionin tuomioistuimen asiassa C-80/17 omaksuman kannan johdosta ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin pohtii, ovatko ajoneuvon ajokelpoisuus ja sen liikennevälineenä käyttäminen välttämättömiä direktiivin 2009/13 1 artiklassa tarkoitettuna ajoneuvon käsitteen osatekijöitä vai eikö sillä ole ”ajoneuvon” ominaisuuksia, koska sitä ei voida käyttää liikennevälineenä siksi, että se on romua ja tuhotaan, eikä siten aiheudu velvollisuutta tehdä vakuutus sopimus ajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta (direktiivin 2009/103 3 artikla). Lisäksi on olennaista, että ajoneuvo ei voi täyttää tehtävänsä liikennevälineenä eikä se ei ole liikenteessä silloin, kun ratkaisu saa lainvoiman eli kyseisen ajoneuvon omistusoikeuden hankintahetkellä, eikä tämän ajankohdan jälkeen, koska sen on tarkoitettu tuhottavaksi metalliromuksi määritellyn teknisen kuntosuorituksen vuoksi.
- 14 Vastaus esitettyyn kysymykseen on sikäli olennainen, koska pakollisista vakuutuksista annetun laki 23 §:n 1 momentissa asetetaan jokaiselle moottoriajoneuvon haltijalle velvollisuus ottaa pakollinen moottoriajoneuvojen haltijoiden vakuutus omistamansa ajoneuvon käyttöön liittyvän vastuun varalta riippumatta siitä, onko ajoneuvo liikennekelpoinen ja onko se tarkoitus tuhota teknisen tilan vuoksi, joka estää sen käyttämisen liikennevälineenä. Tilanne on samanlainen silloin, kun sellaisen rekisteröidyn moottoriajoneuvon omistusoikeus siirtyy tai siirretään, jonka haltija ei ole velvollisuuden mukaisesti tehnyt moottoriajoneuvojen haltijoiden liikennevakuutus sopimusta. Myös silloin haltija, jolle omistusoikeus on siirtynyt tai siirretty, on velvollinen tekemään moottoriajoneuvojen haltijoiden liikennevakuutus sopimuksen riippumatta siitä,

soveltuuko tämä ajoneuvo liikennevälineenä käyttöön, ja omistajan tahdon vastaisesti, sillä tämä on tarkoittanut kyseisen ajoneuvon tuhottavaksi (pakollisista vakuutuksista annetun lain 31 §:n 3 momentti).

- 15 Vaikuttaa siltä, että unionin tuomioistuimen asiassa C-80/17 antaman ratkaisun sisällön valossa edellä mainitussa tilanteessa ei ole velvollisuutta tehdä vakuutussopimusta kyseisen ajoneuvon käyttöön liittyvän vastuun varalta.
- 16 Tällainen velvollisuus syntyy, kun kyseessä olevan ajoneuvon omistaja käyttää ajoneuvoa liikenteessä tai tilanteessa, josta aiheutuu vaaraa moottoriliikenteelle, kyseinen ajoneuvo on liikennekelpoinen ja sitä voidaan käyttää liikennevälineenä. Käsiteltävässä asiassa paikallishallinnon yksikkö ei sitä vastoin aikonut käyttää ajoneuvoa liikenteessä sen omistusoikeuden hankkimishetkestä lähtien. Kyseinen ajoneuvo oli vartioidulla pysäköintialueella, kunnes se oli tarkoitus tuhota, se oli ajokelvoton jo omistusoikeuden hankkimishetkellä, eikä tämä tilanne muuttunut ennen sen tuhoamista.
- 17 Edellä esitetyt epäilykset, jotka koskevat unionin oikeuden edellä mainittujen säännösten tulkintaa ja niihin perustuvaa kansallista soveltamiskäytäntöä, tukevat alussa esitetyn ennakkoratkaisukysymyksen esittämistä unionin tuomioistuimelle.
- 18 Tämän vuoksi ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin päätti SEUT 267 artiklan nojalla esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntönsä ja lykkäsi siviiliprosessilain (kodeks postępowania cywilnego) 177 §:n 1 momentin 31 kohdan perusteella asian käsittelyä.